

Život nováčka ve skautském oddíle je těžký, tvrdý a krutý. Macešská divočina mu připravuje tisíce nástrah a od zlomyslných kamarádů musí vytrpět mnohá příkoří. Nováčkovský slabikář pomůže všem zelenáčům prokousat se tímto nepříjemným obdobím, než se z nich stanou muži.

1. PLÍŽENÍ

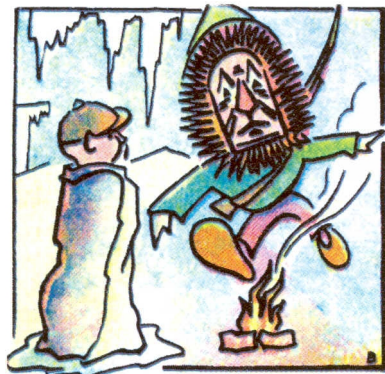
Plížení je umění starých traperů. Jak se umíš plížit, takový jsi zálesák. Je rozhodující při všech polních hrách, je nejdůležitější při pozorování přírody. Proto musí každý nováček projít tvrdou školou plížení ve všech formách. Po břiše, po kolenou, na suchém listí, v plavkách přes kopřivy a bodláčí, šipkovým křovím, rozbahněným potokem, ve střepech a kolem vosích hnízd. Musíš umět pozorovat okolí přilepený na skále rozžhavené červencovým poledním sluncem, aniž by tě zpozorovaly bedlivé hlídky nepřátel. Musíš poznat onen blahý pocit, který se zmocňuje plížícího se bojovníka, když mu v křoví tři metry od pozorovaného táboráku vlezle do nosu mravenec nebo ho bodne rozespálá včela. Aniž bys hnul brvou, musíš přijmout rozkaz a propížit se k nepřátelskému táboru bez plynové masky kolem latriny. Skaut zůstane bez pohnutí ukrytý za trámem polorozbořené cihelny, v níž si rozdělá oheň stopovaná družina, takže kouř proměňuje skryš v udírnu ale skaut se neohlíží na takové maličkosti jako je nedostatek kyslíku, slzy tekoucí proudem po tváři nebo jiskry zalétající s jemným syčením na košili – když sebemenší pohyb znamená prozrazení a porážku. Skaut nemyslí na to, co doma řeknou propáleným nebo prošoupaným kalhotám nebo roztrženému rukávu u košile. Paďour by si řekl, že plížení je sport nepohodlný a nepříjemný – ba i lidskému zdraví škodlivý. Učte se plížit, vychovává to k ctnostem pravých mužů: trpělivosti vytrvalosti, klidu, odvaze a pevné vůli.

2. ORIENTACE

Skaut, který ovládá orientaci, je i v neznámé krajině jako doma, čímž chce naznačit, že je do značné míry chráněn před zablouděním či zacházkami.

Je skoro neuvěřitelné, co může potkat člověka, neovládá-li dostatečně orientaci. Tak na příklad vlče Mauglí z Rokycan. Na výletě se při sbírání hub vzdálil od družiny a v nepřehledném lese ztratil orientaci. Bloudil, bloudil, šel a šel, neustále kupředu. Spal na mechu, živil se kořínky a lišejníky a bez přestání pochodoval, ale svou družinu nenalezl. Když pochodoval už sedmý týden, začalo mu být nápadné, že se ochlazuje, ačkoliv je polovina srpna. Zabalil se víc do příkrývky a šel dál. Jednou v noci, když spal u improvizovaného ohničku, zacloumal jím zarostlý šikmooký mužik a promluvil na něj několik nesrozumitelných slov. Po dlouhém dohadování se zjistilo, že Mauglí došel až k vesničce Kvikijärvi v severním Laponsku.

Kdyby znal orientaci a na onom neblahém výletě zvolil pro svůj pochod stranu jihovýchodní, došel by za patnáct minut do Rokycan a v životě by Finsko nespátlil. Čili v každém neštěstí je troška štěstí.

Chůze podle mapy je umění, které přináší tomu, kdo je ovládá, pravé dobrodiní. Chůze podle mapy je ovšem značně obtížná a někdy i nebezpečná, v horách nebo tam, kde se do cesty staví nečekaně překážky jako veletoky, propasti, vodopády a jámy na vlky. Proto doporučujeme, aby každý nováček, který jde podle mapy se občas podíval kolem a hlavně před sebe. Vyvaruje se mnohých nepříjemností.

3. STOPOVÁNÍ

Kdo ovládá stopování, není v přírodě ztracený. Nemusí to však být ani v přírodě, kde potřebuješ a používáš stopařské umění, což by bezpochyby potvrdil i sám Leon Clifton. Tento slavný detektiv nevděčil za své úspěchy jen automatickému kladívku, které mohl podle potřeby okamžitě zmáčknutím malé páčky proměnit v automat, dětský kočárek, mnišskou kutnu či prázdnou láhev od Dohertyho zázvorového piva, nýbrž hlavně - a to zdůrazňuji - svému stopařskému umění. A co by si počali bez tohoto umění Sherlock Holmes, Tom Shark nebo pan František Novotný, který po třiašedesát hodin stopoval amerického vojína, až se konečně dočkal vytoužené žvýkačky!

Indiáni odhadli z pouhých stop nejen počet nepřátel, nýbrž i jejich výzbroj, náladu, politické smýšlení a to, zda měli hlad či zda hýřili. Běželo-li o bělochy, rozpoznali velmi snadno Walesany od Irčanů a Skoty od obyvatel New Amsterdamu.

Ale - konečně - proč chodit pro poučení tak daleko? I naše příroda, lesy a louky mluví svými stopami. Konzerva od vepřového mluví o Astrachánech z Prahy, stopy jelena nasvědčují tomu, že jsme v oboře a že na nás přijde co nejdřív hajný. Stopa slona ve středních Čechách svědčí o tom, že jsme v Zoologické zahradě v Troji.

Kdo se umí dívat, číst ze stop a sledovat na zemi zápisy o příhodách nedávno minulých, ten prožije v přírodě jistě mnoho krásných a nezapomenutelných dojmů. Zvláště tehdy, upoutají-li ho stopy natolik, že zapomene na okolí a probudí ho teprve chrochtání rozvztekleného divokého kance pět set metrů od nejbližšího stromu. Taková příhoda však nesmí nikoho odradit: stopujte, učte se stopovat - a budou z vás zálesáci.

Na stopě: " A nyní se musím k tomu prasátku nenápadně přiblížit, aby mě nezpozorovalo.

4. ZIMNÍ TÁBOŘENÍ

Skaut není živoch oddávající se zimnímu spánku, nezalézá a nepřerušuje činnost, ani když začnou zamrzat řeky a tábořiště zmizí pod sněhem. Podniká dále výlety na lyžích i bez lyží, jezdí do chaty, a je-li starší a zkušenější, postaví si dvojitý stan a pokouší se o táboření na sněhu. Zimní příroda patří pouze jemu, není rušen mastňáky a paďoury, kteří čekají u kamen na teplejší počasí. V zimě má nejlepší příležitost k stopování zvěře. V létě toto umění starých lovců v našich krajích, kde se hemží více než 100 lidí na 1 km², živoří.

Při zimním táboření nezapomínej, že nejsi v kraji věčného sněhu, naopak, že často přijde náhlá obleva!

Při táboření v zimě ovšem nutné překonat různé překážky. Mráz a sníh zdoláme snadno, obtížněji se však překonávají námitky rodičů, kteří vesměs pokládají takový podnik za lehkomyšlné hazardování se zdravím nebo za sebevraždu. Podnikneš-li však výlet se staršími a větrem ošlehanými zálesáky a počínáš-li si rozumně a opatrně, nic se ti nestane. A prožiješ to, co zažívali oni odhodlaní a smrti opovrhující muži, kteří hnáni zlatou horečkou postupovali za padesátistupňových mrazů po zamrzlém Yukonu nebo Klondiku!

5. POZOROVÁNÍ

Skaut je dobrý pozorovatel. Všeho si všímá a má bystrý postřeh. Všimne si například, že tulák sedící u cesty (z něhož se nakonec vyklube zločinec) má levou botu bez podpatku, takže ho může později pohodlně a bezpečně stopovat. Skautským pozorovacím schopnostem vděčí autoři dobrodružných románů pro mládež za mnohé báječné náměty. Nesmíš je zarmoutit ani ty, a proto cvič svůj postřeh. Je mnoho her, kde se postřeh bystří, a dobrý rádce má vždy nějakou připravenou.

Ovšem hrdinové dobrodružných románů mají to štěstí, že svého muže najdou při první příležitosti. Sledují podezřelé individuum (podezřelé např. tím, že mu chybí na pravé ruce ukazovák) a druhý den už jsou až po krk v báječných dobrodružstvích s pašeráky nebo vyděrači. Ty brzy zjistíš, že ať si všimneš člověka sebevíc

Ha! Na jeho čele se objevily dvě charakteristické vrásky...

podezřelého a podivného, vyklube se z něj nakonec vždy profesor, úředník nebo jiný počestný občan. Proto prováděj svá pozorování opatrně a nenápadně a vystříhej se zbrklých závěrů, nebo to skončí tím, že ti dá tvůj člověk pár pohlavků, abys ho neobtěžoval. Touha po dobrodružství často způsobuje mladým lidem nepříjemnosti.

Někdy se ti však přece může výjimečně přihodit, máš-li veliké štěstí, že skutečně narazíš (viz občasná zprávy v novinách) na uprchlého trestance. A taková věc přece stojí za to, aby ses díval kolem sebe otevřenýma očima.

6. DOBRÝ SKUTEK

Správný skaut udělá každodenně nejméně jeden dobrý skutek. Nesmí ovšem přehánět, protože by často mohl narazit na nepochopení neinformovaných lidí. Napovídání ve škole je například z určitého hlediska velmi dobrý skutek, přesto však jej nelze ve větší míře doporučovat. Sbírat papír z popelnic a prodávat jej, aby byly získány peníze na družinovou vlajku, také není právě nejvkusnější formou dobrého skutku. Stejně tak zpívání ukolébavek pod okny dědečka, trpícího nespavostí, by se asi vždy nesetkalo s plným porozuměním. Naparáděná slečna, provázená elegantním pánem, by asi nebyla právě nadšená a příliš vděčná, kdyby ji malý skautík zdvořile a hlasitě upozornil, že má díru na punčošce.

Jak je vidět, i když skaut musí být vždy připraven k vykonání dobrého skutku, nesmí zapomínat, že příliš horlivosti škodí. Pedro se jednou zeptal učedníka, kterému pomáhal nést brašnu s náradím, proč, když ji nemůže unést, mu do ní dávají tak těžký náklad. Učedník odpověděl, že si stěžoval, ale mistr mu prý řekl, že se jistě najde nějaký hloupý skaut, který bude ochoten se s ním dít a pomůže mu... Od té doby Pedro nerad dělá dobré skutky. Z jeho příhody plyne poučení: neprokazujte dobrodiní chytrákům a vypočítavým nevďečníkům.

Vůbec - s dobrými skutky to není tak jednoduché, jak by se na první pohled zdálo. Co pokládá někdo za dobrý skutek, pokládá možná jiný za špatnost. Za co jeden bojuje - za to se druhý stydí. Pomůžeš-li domů opilci, budeš možná pochválen, že jsi pomohl bližnímu svému - možná ale, že budeš nařčen z podporování alkoholismu.

Už to tak na světě chodí, že se těžko zavděčíš všem. Prokážeš-li dobrý skutek někomu, kdo nežije se svými sousedy v dobré shodě, obrátí se určitě jejich zášť proti tobě - možná že i proti skautům

vůbec. Radím proto nováčkům, aby při konání dobrých skutků měli vždy na mysli, jak na jejich činnost budou pohlížet ostatní, a nebo se omezovali raději na osvědčené, staré a tradiční skautské dobré skutky, jako zachraňování tonoucích, převádění slepců přes ulici, hašení lesních požárů nebo uvolňování sedadel v tramvaji.

"Koukejte na ty skauty," budou říkat, "dělají ze sebe sluchy tomu nafoukanému Patočkovi." A celý oddíl upadne rázem u občanů v nemilost.

Rozhodně nesmíme pokládat za dobrý skutek, když Mauglí snědl Akelovi čokoládu, ačkoliv jej tím možná zachránil před značnými zaživačnými obtížemi a vzal celé to utrpení na sebe.

7. VÝZBROJ

Zdar a úspěch každého výletu závisí značnou měrou na tom, co si s sebou vezmeš ještě více však na tom, co si nevezmeš (nováčkové tahají obvykle na výlety spoustu zbytečností).

Je nepříjemné a příliš tě neprosloví, když zapomeneš doma nůž, zápalky nebo jinou důležitou věc. Daleko horší - ba tragické - však je, přiřeneš-li se na sraz v dokonalé polní a s gramofonem - a dovíš se, že máte před sebou 45 km chůze. Po desátém kilometru budeš postaven před dvě možnosti: buď milý gramofon zahodíš a půjdeš dál, a nebo ho nezahodíš a během příští půlhodiny vyčerpán klesneš a bídně

zhyneš. Proto si vždy pečlivě promysli, co budeš opravdu nutně potřebovat, a všechno ostatní nech doma. Nezapomínej, že si pro výpravu v našich krajích nemůžeš najmout zástup domorodých nosičů, a že jsi proto na tom hůř než zhýčkaní cetovatelé v rovníkové Africe.

Také měj na paměti, že všechny ty věci, které chceš vzít, je nutné uskladnit v torně. Nedoporučuje se vytvářet na to mě ze součástek výzbroje složité a umné stavby svázané provázky - ty se obvykle rozsypou v nejnevhodnější chvíli, např. při útoku na přečpanou tramvaj.

Vsaďte se, že tento důkladný jinoch zapomněl sirky nebo stůl!

Být, či nebýt?

také bláhové tahat v torně anglický slovník v mylném domnění, že si budeš na výletě opakovat slovíčka: na to si udělej čas doma!

Rozhodně se obejdeš bez skládacího lůžka, nafukovací matrace, polštáře, skříňového kufru, slunečníků a jiných paďourských vymožeností, jakož i bez hvězdářského dalekohledu, pastí na lišky, přesýpacích hodin, Ottova naučného slovníku a televizoru. Je

8. KUCHAŘSKÉ UMĚNÍ

Nováček, zpracovaný romány z Divokého západu, rodokapsy a pochybnými cestopisy, obvykle značně podceňuje důležitost kuchařského umění. Pokládá vaření za idylu, za jakýsi odpočinek a oddych mezi napínavými a vysilujícími dobrodružstvími. Jeho povýšenost nad vařením však jen dokazuje, jaký je zelenáč. Neví, že vaření oběda se

může změnit v tragédii snadněji než to nejnebezpečnější dobrodružství.

Snadno se napíše, že se odvážní badatelé živilo ulovenou zvěří. V praxi to však vypadá rozhodně méně nadějně. I když nechceme podrobit vážné kritice způsob, jakým má být ona zvěř ulovena, je nutné si uvědomit, že skolením divokého kance či antilopy "kudu" teprve začíná pravé utrpení takového zelenáče. Musíš sehnat suché dříví (v prázni uschlý trus - a co když není dostatečně suchý?), zřít ohniště, rozdělat oheň. Ulovenou zvěř je třeba stáhnout, vyvrhnout (hnusná práce) a rozčtvrtit. Je nutné vyříznout šlachy, maso nasolit a opeřít, nakrájet řízky, utřít česnek a nasekat cibulku a pórek a zasypat kmínem. Potom přichází na řadu paprika, zázvor, nové koření a hřebíček. Vše se doporučuje nejdříve povařit, pak dusit, smažit, pařit, péci, udit, napíchnout na rožeň a tím za neustálého polévání otáčet. Do omáčky přidat vodu, mléko, víno, mouku, zápražku, hořčici, divočinku, rajský protlak nebo kečup, parmazán, slaninu, lůj a Maggiho koření, ozdobit citronem, petrželí a nést na stůl.

Jak je vidět - vaření předpokládá spoustu vědomostí a práce. A to je, prosím, jenom maso! Co chceš k němu přikusovat, když v divočině nejsou k dispozici pekaři ani hokynáři? Ano - žít se lovem není žádná legrace!

Vaření rozhodně vychovává k všestrannosti, hbitosti (vaříš-li kaši v malém kotlíku) a otužilosti. Že vychovává i k vynalézavosti, o tom svědčí četné historické důkazy z válečných ilegálních táborů, kdy se připravovaly báječné, vydatné a na vitamíny bohaté pokrmy pouze z vody, kopřiv, náhražky vajec, šrotu a jakési šedé hmoty jako pojídla. Vaření upevňuje pocit sebevědomí, potírá hříšnou vybíravost a obžerství, má zásluhu o dokonalé využití lesních plodin a podporuje odbyt živočišného uhlí a zaživačí sody u místního lékárníka.

Pravou pohromou pro zálesácké kuchařské umění jsou konzervy, které nevyžadují vůbec žádnou vynalézavost, co se týká úpravy jejich obsahu, a je proto pochopitelné, že

zálesácké praktiky jejich přičiněním valem upadají. Jediný problém je otevření konzervy. Na našich táborech už téměř nevidíme, že by se pekla drůbež zaplácaná jílem v rozžhaveném popelu, upadá sláva kynutých knedlíků, vyráběných na pádle za prudkého lijáku, či buchet, pečených na polním ohništi a plněných borůvkovým džemem, čerstvě vyrobeným. Zapomíná se na tradiční skautská jídla jako "těstového hada", "tutkalo" - tedy krupičnou kaši smíchanou s kakaem, chlazenou v potoce, "ztracená vejce" - která skutečně ještě nikdo v šedé omáčce nenašel, "padlé vojsko", "zafr канду s cárandou", "extra gujál speciál ementál"

v němž vynikali dejvičtí skauti, "omelette á la trottoir", zapomíná se na "nastavovaný guláš", který je moderním zázrakem, protože je možné z jednoho talíře zbylého guláše nastavováním vyrobit guláš pro třicetičlenný tábor, nebo na

takzvaného "kvokonga", což je zvláštním způsobem upravená slepice, a jiné a jiné pochoutky.

Vaření je prostě jedním z nejdůležitějších předpokladů pro úspěšného zálesáka, a musí být proto úkolem každého nováčka, aby si toto umění osvojil a nepodléhal svodům konzerv, nebo se dokonce nezúčastňoval táborů, kde řadí profesionální a odborně školené kuchařky.

*Hlad uprostřed blahobytu čili
Jak jsem jen mohl nechat doma
otvírač konzerv!*

9. SKAUTSKÝ KROJ

Ačkoliv je předepsán jednotný skautský kroj, na kterémkoliv sjezdu nebo oslavě, kde se sejde větší množství

účastníků, se můžeš hravě přesvědčit, že na kroji je možné nejlépe studovat skautskou rázovitost a tvůrčí podnikavost. Hlavně po revoluci, kdy si každý oblékl to, co právě sehnal, jsme viděli množství podivných a originálních obleků. Ale i dnes můžeme občas spatřit individuum, jehož kroj "budí úžas a údiv.

Kroj nejsou šaty, neboť "šaty dělají člověka", zatímco skautský kroj nedělá skauta. Všichni víme, že kdo si oblékne kroj, nestává se hned skautem, zatímco i chlapec" v civilu" může skautem být. Spíš můžeme říci, že "kroj charakterizuje osobnost člověka", neboť tím, že je vždy jiný, říká mnoho o svém majiteli. A právě proto, že kroj nejsou šaty, všechny pokusy o jeho jednotnost prakticky selhaly, neboť každý skaut pokládá svůj kroj za něco jiného a jinak si vysvětluje jeho účel.

Pro jednoho je kroj vojenská uniforma, která sluší mladému i starému skautovi a vhodně doplňuje jeho mužnou krásu. Takoví muži jsou hrdinové přehlídek, oslav a manifestací, kde vzbuzují obdiv svou "jako ulitou", od speciálního krejčího šitou uniformou, zpestřenou lakovanou obuví a bohatě kovaným a stříbrem vykládaným těžkým opaskem. Vkusně umístěné a seřazené odznaky a nedbale přehozený fotoaparát nebo námořní dalekohled doplňují impozantní zjev.

Těmto mužům se zdánlivě podobají výjimečně nadané osobnosti, pro něž je kroj jakési muzeum slavných činů a jejich skromný pomník. Podobnost je však čistě náhodná, neboť zatímco u vojensky zteplilých elegantů je kroj hlavní věcí, tady je úplně podřadný, ba zbytečný, protože mizí pod záplavou' odznaků a vyznamenání. Úloha kroje je u nich přesně stejná jako úloha vitríny v muzeu: vystavovat sbírky na obdiv.

Lilie na rukávu dokazuje, že jde o skauta, a ne člena anglických commandos.

Jediným pohledem se z odznaků dozvíš o zázračné, ba senzační skautské kariéře jejich majitele, o nebývalém množství jeho nevšedních schopností a dovedností, o obětavé činnosti ve dvanácti spolcích a dvou politických stranách. Z nápisů a z pásek na nejrůznějších místech s úžasem zjistíš, že dotyčný pracoval ve třech ilegálních skupinách a dnes že má na starosti zdravotní dozor, tiskovou službu i výchovný referát. O tom, jak pilně jezdí na výpravy, hovoří jeho krosna, hustě pošitá turistickými štítky. Prostě kroj je hrdinská kronika, která mluví svou vlastní řečí a udivuje tupě zírajícího diváka. Námitky drzých šťouralů, že prý čtrnáctiletý muž může těžko mít dvanáct služebních let, přechází tento moderní hrdina pohrdlivým mlčením. Co dnes, na přelomu XX. a XXI. století, může být nemožné?

Muži, kteří dosáhli v rekordně krátké době množství významných poct, se s oblibou objevují oděni ve svém kroji ve škole, v kině, ve společnosti a vůbec tam, kam skautský kroj nepatří. Neradi však chodí v kroji na výlety, neboť tam jejich paráda, aniž by byla náležitě obdivována, zbytečně trpí.

Pro jiné je kroj znak výjimečnosti, který má skauta co nejvýrazněji odlišit od ostatních výletníků - bídých paďourů a mastňáků. Kroj je vlastně jakási propagace skautského hnutí, která musí laika upoutat a chytit barvami,

nevšedností a vynalézavostí. Proto si obléknou americké vojenské kalhoty nebo jezdecké rajtky, drátěnou košili, kanadské nebo vojenské boty, křiklavý kostkovaný šátek a tropickou nebo leteckou helmu. Ti, pro které je kroj odznakem zálesáka a oblekem pro divočinu, ozbrojí se sombrerem, kolty, lasem, opaskem s náboji a bodcem na slony.

Muži, o nichž jsme prozatím hovořili, toužili po elegantním a rázovitým zevnějšku. Jsou však i zálesáci, kterým jsou tyto zženštilé snahy odporové, poněvadž pokládají kroj za

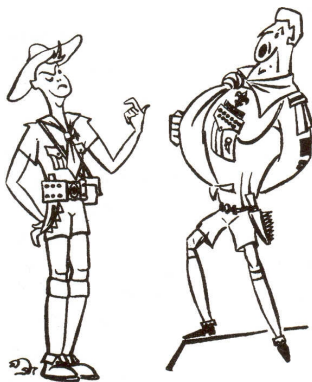

Muž s dobrodružnou minulostí

pamětníka dobrodružných výprava svědka dávných příběhů. Kroj s nimi prožil tisíce napínavých a nebezpečných příhod, mnohokrát jen zázrakem unikl rozstřílení, upálení, prošoupaní, rozervání dravou zvěří, rozleptání lučavkou královskou či jinému druhu zničení, a podle toho také musí vypadat!

Jen zelenáč může chodit vymydlený a nažehlený. Kdo však skutečně něco zažil, ten musí mít šátek propálený od jisker z táboráku, na vybledlé košili neurčité barvy musí být mastné skvrny, které nelze ničím vyčistit, kalhoty musí být když ne prodřené, tedy alespoň záplatované látkou jiné barvy. Klobouk především zakoupený v JUNu se musí kroutit ve smělych vlnách, aby každý hned poznal, že jeho majitel v něm prožil již čtyři období dešťů - o potopě světa nemluvě. Prostě individuum neuvěřitelně zchátralého zevnějšku je vzorem opravdového a tvrdého muže.

Ačkoliv se to zdá neuvěřitelné, vyskytují se také chlapi, pro které je skautský kroj hezká a praktická uniforma a vnější znak jednotnosti všech skautů. Chlapi, kterým se kroj líbí tak, že na něm nic nemění. Kteří mají v úctě odznaky a svá vyznamenání, a proto s nimi nehýří. Kteří vědí, že navoněný elegán je v našem lese stejně odporný i směšný jako otrhaný vandrák. Takových skautů je mnoho snad velká většina - ale protože se každý z nich cítí být pouhým článkem ve velkém světovém skautském bratrství, jsou nenápadní a ztrácí se obyčejně v davu výjimečných individualit.

“Neisem sekáč?”

A nyní upřímně, milý čtenáři: patříš a patřil jsi vždy pouze do této poslední kategorie?

Copyright © 2005 Kája